

H. E. Bird

Mistrovské perly

Antonín Čížek, 2017

Překlad – Antonín Čížek (z H. E. Bird: *Chess masterpieces*, London 1875)
© Antonín Čížek, 2017

Úvod

Hlavním cílem kompilátora této malé sbírky partií, kterou předkládá šachové komunitě, bylo uvést v ní pouze partie nejvyšší kvality, které by byly uspořádány tak, aby poskytly dobré a poučné příklady všech zahájení. Při výběru se proto snažil, pokud je to při tak omezeném počtu partií vůbec možné, ilustrovat různé styly všech velkých mistrů. Z tohoto důvodu prozkoumal všechny zaznamenané partie nejdůležitějších hráčů, kteří se podílejí na nevinné a intelektuální šachové zábavě. Výchozím datem této knihy je 1. leden 1849, a to vzhledem k šachovým událostem, k nimž došlo v průběhu roku 1849 a krátce poté. Zvláště významné je pak setkání šachistů ze všech zemí světa, které se konalo v Londýně při příležitosti Světové výstavy v roce 1851.

Úkol projít a zanalyzovat velké množství pozoruhodných partií za tak dlouhé období, i když to vyžadovalo velkou pečlivost a pozornost, nebyl nepřijemný – potěšení z nádherných kombinací, které se v nich nacházejí, bohatě kompenzuje problémy, které doprovázelo jejich studium. Kompilátor důvěrně znal nejlepší partie z mezinárodního turnaje v Londýně z roku 1851 a z turnaje o cenu císaře ve Vídni z roku 1873, protože se obou těchto turnajů sám účastnil, ale krásné příklady šachové dovednosti, které se nacházejí v téměř všech Anderssenových a Morphyho partiích a v mnoha dalších, byly pro něj převážně nové. Celá sbírka je velmi zajímavá a plná skvělých věcí a určitě čtenáři přinese zábavu a potěšení, stejně jako poskytne poučení všem, kteří ji budou studovat. Mimořádný užitek může přinést také amatérům, kteří se chtějí v šachu zlepšit.

Kompilátor původně vybral 250 partií, v nichž se mimo jiné nacházelo také několik dosud nezveřejněných partií mezi ním a Bodenem, shledal však, že takové množství není možné publikovat v omezeném rozsahu této knihy. Sbírká partií, jak vypadá nyní, obsahuje 150 partií od 50 hráčů a je také vynikající ilustrací všech obvykle používaných zahájení. Můžeme ji shrnout takto:

1. turnaje:

mezinárodní turnaj v Londýně	r. 1851	16 partií
turnaj britské šachové asociace	r. 1862	7 partií
šachové setkání a kongres v Dundee	r. 1866/67	5 partií
vídeňský turnaj o cenu císaře	r. 1873	12 partií

2. zápasy:

Harrwitz – Horwitz	r. 1849	2 partie
Harrwitz – Löventhal	r. 1852	1 partie
Morphy – Anderssen	r. 1858	5 partií
Morphy – Harrwitz	r. 1858	7 partií
Morphy – Löventhal	r. 1858	4 partie
Anderssen – Steinitz	r. 1862	1 partie
Bird – Wisker	r. 1873	2 partie
MacDonnell – Wisker	r. 1874	2 partie

3. běžné na vyzkoušení dovedností:

Hrané ve Francii, Rusku, Německu Anderssenem,
Kolischem, Der Lasou, Morphy, Stauntonem,
Steinitzem a 44 jinými vynikajícími mistry 71 partií

4. nedávné a dosud nezveřejněné:

Mezi Bodenem a Birdem	r. 1872/74	14 partií
Mezi MacDonellem a Birdem	r. 1874	<u>1 partie</u>
Celkem		<u>150 partií</u>

5. paměťhodné partie hrané před rokem 1849:

Mezi Labourdonnaisem a Cochranem	1 partie
Mezi Labourdonnaisem a McDonnellem	<u>4 partie</u>
Celkem	<u>5 partií</u>

I když se takováto sbírka dá s ohledem na omezený počet partií jen stěží zlepšit, kompilátor by do ní byl rád zařadil větší množství nedávno sehraných partií, které by bylo vhodné publikovat. Jejich absence se však dá lehce vysvětlit, protože v průběhu několika posledních let nebyly sehrány žádné prvotřídní partie, a proto nejsou ani žádné zaznamenány. Byly doby, kdy se vedoucí hráči snažili chopit se každé příležitosti, aby se mohli střetnout, a jako dostatečný podnět jim k tomu stačilo potěšení z boje a ocenění za vítězství. Důležité a zajímavé zápasy se hrály o nízké sázky. V zápase mezi Morphy a Anderssenem a mezi Morphy a Harrwitzem se jednalo o zanedbatelnou částku, stejně jako ve velmi obtížném zápase mezi Steinitzem a kompilátorem této knihy v zimě r. 1866. Také nedávno (v roce 1878) pan Wisker, držitel putovního poháru britské šachové asociace, džentlmensky navrhl kompilátorovi této knihy sehrát zápas pouze jako test dovedností. Nyní se přístup k šachu změnil a hraní zápasů úplně skočilo vzhledem k výši sázek, které jsou požadovány, a soupeření v partiích, které bylo dříve tak populární a tak časté, je nyní velmi vzácné.

Obyčejné partie sehrané během posledních tří let, které jsou zařazeny do této sbírky, se omezují na několik dochovaných z improvizovaného utkání mezi Bodenem a Birdem. Tyto partie hrané rychlým tempem a pouze pro zábavu byly diváky sledovány s velkým zájmem a vzhledem k návrhům na jejich zveřejnění se kompilátor odvážil do této sbírky zařadit první z nich, kterou považuje za zajímavou a poučnou.

Červenec 1875

Henry Edward Bird

Mistrovské perly

1. Bird H. – Anderssen A., Londýn 1851

Španělská hra

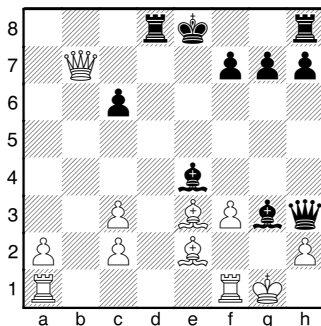
1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sb5 Jf6 4. d4 Jxd4 5. Jxd4 exd4 6. e5 Je4 7. 0-0 Dh4

Po tomto předčasném a nezdravém útoku se dostane Anderssen do problémů. Partie však bude dramatická až do konce.

8. g3 Dh3 9. Se2 d5 10. exd6 Sxd6 11. Dxd4 Sf5 12. Jc3 0-0-0 13. Dxa7 Jxc3 14. bxc3 c6 15. Se3 Se4 16. Da8+ Kd7

Po 16... Kc7 by následovalo drtivé 17. Sb6+.

17. Dxb7+ Ke8 18. f3 Sxg3

Černý se pokouší dosáhnout remízy.

19. Vf2 Sxf2+ 20. Sxf2 Sd5 21. c4 Se6 22. Dxc6+ Ke7 23. Sc5+ Kf6 24. Dc7

To je nejlepší pokračování.

24... Kg6 25. Kh1 h6 26. Vg1+ Kh7 27. Vg3 Dh5 28. Sd3+ Sf5 29. De5 g6 30. Df6 Vhg8 31. Dxf7+ Vg7 32. Df6 Vdd7 33. Sd4 Vde7 34. c5 Sxd3 35. cxd3 g5 36. c6 Ve1+ 37. Sg1 Vf7 38. Dd8 Vxf3 39. c7 Vxg3 40. Dd7+ Kg6 41. Dd6+ Kf7 42. Dxd3 Ve8 43. Df2+ Kg8 44. Df5

Černý se vzdal.

2. Anderssen A. – Bird H., Vídeň (m/3) 1873

Španělská hra

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sb5 Jd4

Tato obrana, kterou hrají dlouhou dobu s přijatelným úspěchem, byla všeobecně odsouzena, pokud je však řádně hrána, vede k zajímavé hře. Navíc má tento tah velkou výhodu v tom, že dosud nebyl ve větší míře analyzován.

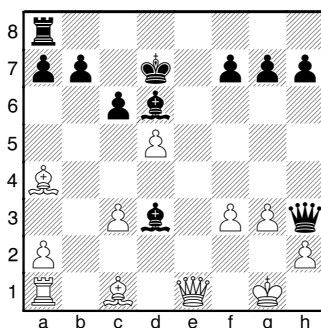
4. Jxd4 exd4 5. d3

Zukertort se domnívá, že lepší by zde byla hned rošáda. Kompilátor s ním souhlasí.

5... c6 6. Sa4 Jf6 7. 0-0 d5 8. exd5 Jxd5 9. c3 Sd6 10. cxd4 Dh4 11. g3 Dh3 12. De2+ Kd8 13. f3 Ve8 14. Df2 Sf5 15. Jc3 Jxc3 16. bxc3 Sxd3 17. Ve1 Vxe1+ 18. Dxe1 Kd7

S úmyslem hrát 19... Ve8.

19. d5

19... Sc5+

Pokud by se černý držel svého původního plánu a šel by věží na e8, zajistil by si rozhodující výhodu následujícím způsobem: 19... Ve8 20. dxc6+ Kc7 21. Se3 Sc5 22. Sxc5 Vxe1+ 23. Vxe1 b5 24. Sb3 Kxc6.

20. Kh1 b5 21. Sf4 Dh5 22. dxc6+ Kxc6 23. Sd1 Vd8 24. a4 Dd5 25. axb5+ Sxb5 26. Kg2 g5 27. Sc2 Kb6 28. c4

To je velmi pěkné pokračování a černý nemá dostatečnou obranu.

28... Dd7 29. Da5+ Kb7 30. Se4+ Sc6 31. Da6+

Černý se vzdal.

3. Anderssen A. – Blackburne J., Londýn 1862

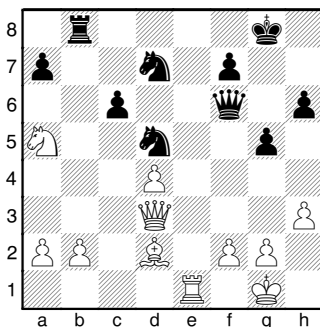
Francouzská hra

1. e4 e6 2. d4 d5 3. exd5 exd5 4. Jf3 Jf6 5. Sd3 Sd6 6. 0-0 0-0 7. h3 h6 8. c4 c6

Tento tah je autoritami obecně považován za slabý.

9. Jc3 Se6 10. cxd5 Jxd5 11. Je4 Sc7 12. Se3 Jd7 13. De2 Ve8 14. Vfe1 Sf5
15. Jfd2 Sa5 16. Jd6 Sxd3 17. Dxd3 Sxd2 18. Sxd2 Vxe1+ 19. Vxe1 Df6
20. Jxb7 Vb8 21. Ja5 g5

Pokud by černý bral pěšce b2, přišel by o figuru.

22. Jc4 J5b6 23. Je5 Jxe5 24. dxe5 De6 25. Dg3 Jc4 26. Sc1 Jd6

To je dobře hráno. Černý přivádí svého jezdce do hry.

27. f4 Jf5 28. Df2 gxf4 29. Dxf4 Kh7 30. Vf1 Jg7 31. Dg3 Dg6 32. Dh4 Jf5
33. Df4 Jg3 34. Dxf7+ Dxf7 35. Vxf7+ Kg8 36. Vf2 Vd8 37. Vd2 Ve8 38. Vc2
Ve6 39. Sf4 Jh5 40. g3 Kf7 41. Kf2 Kg6 42. Kf3 Jg7 43. Vd2 Je8 44. Vd7 a6
45. g4 c5 46. h4 h5 47. gxh5+ Kxh5 48. Vh7+ Kg6 49. Vh6+ Kf7 50. Vxe6 Kxe6
51. Ke4 Jc7 52. h5 Jd5 53. Sg5

Černý se vzdal.

4. Anderssen A. – Blackburne J., Vídeň (m/3) 1873

Španělská hra

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sb5 Jd4

Vzhledem k tomu, že Blackburne použil tento můj oblíbený tah v tak důležité partii, dá se předpokládat, že nesdílí názor o jeho téměř všeobecném zavržení.

4. Jxd4 exd4 5. d3 c6 6. Sc4 Jf6 7. 0-0 d5 8. exd5 Jxd5 9. Jd2 Se6 10. Je4
Se7 11. De2

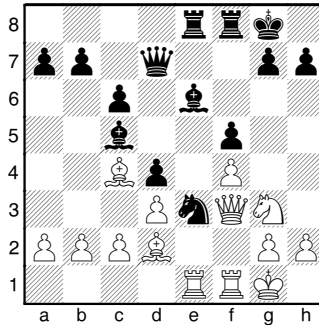
Jako lepší se zdá 11. f4.

11... 0-0 12. Sd2 Dd7 13. Vae1 Vae8 14. f4 f5 15. Jg3

Určitě lepší by bylo 15. Jg5.

15... Sc5 16. Df3 Je3

I když se jedná o klíčový tah, který vedl k Blackburnově úspěchu v partii, mám pochybnosti o jeho solidnosti, protože si myslím, že při přesné hře by měl černý pěšec na e3 (po výměně na e3) nakonec padnout.

17. Sxe3 dxe3 18. De2

Jako lepší vypadá 18. Ve2, po čemž by pravděpodobně následovalo 18... Sxc4 19. dxc4 De6 20. b3 Vd8 21. Vfe1 Vd2 22. Jf1 Vxe2 23. Vxe2 Vd8 24. g3 Vd2 25. Kg2 Vxe2+ 26. Dxe2 De4+ 27. Kg1 a při velmi opatrné hře by měl Anderssen vyhrát.¹

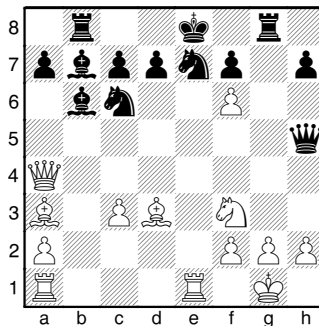
18... Sxc4 19. dxc4 Vf6 20. Vd1 Vd6 21. Vxd6 Dxd6 22. Jxf5 Df6 23. g4 Vd8 24. Ve1 Dxb2 25. g5 Dc3 26. Kh1 Dd2 27. Dxd2 exd2 28. Vd1 Sb4 29. Kg2 Ve8 30. c3 Sxc3 31. Kf2 c5

A černý vyhrál.

5. Anderssen A. – Dufresne J., Berlín 1852

Královský gambit

1. e4 e5 2. Jf3 Jc6 3. Sc4 Sc5 4. b4 Sxb4 5. c3 Sa5 6. d4 exd4 7. 0-0 d3 8. Db3 Df6 9. e5 Dg6 10. Ve1 Jge7 11. Sa3 b5 12. Dxb5 Vb8 13. Da4 Sb6 14. Jbd2 Sb7 15. Je4 Df5 16. Sxd3 Dh5 17. Jf6+ gxf6 18. exf6 Vg8

¹ Po 27... Dxc2!! 28. Dxc2 e2+ 29. Kg2 30. e1J+! by se bílý ale mohl vzdát. (pozn. překl.).

19. Vad1

Začátek jedné z nejkrásnějších zaznamenaných kombinací. Této pozici bylo věnováno mnoho stránek analýz, které dospěly k tomu, že Anderssenova kombinace vede k výhře ve všech variantách.

19... Dxf3 20. Vxe7+ Jxe7 21. Dxd7+ Kxd7 22. Sf5+ Ke8 23. Sd7+ Kf8 24. Sxe7#